

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

El Nadal de traca i mocador d'Ali Smith

PERFIL

L'ESCOCESA ALI SMITH (1962) HA ACONSEGUIT UNA GRAN NOTORIETAT AMB EL PROJECTE DEDICAT A LES ESTACIONS DE L'ANY, QUE JA HA COMPLETAT EN ANGLÈS PERÒ DEL QUAL NOMÉS HAN SORTIT LES DUES PRIMERES ENTREGUES EN CATALÀ. L'ÚLTIMA D'ELLES ÉS 'HIVERN', DISPONIBLE A RAIG VERD

ANNA CARRERAS

L'escocesa Ali Smith va revolucionar el panorama literari anglosaxó amb *Com ser-ho alhora* (Raig Verd, 2015), guardonada amb el Goldsmiths Prize, el Costa Novel Award i el Book of the Year Award. Amb *Hivern* continua la sèrie que va començar l'any passat amb *Tardor*, publicat també a Raig Verd, i s'esperen *Primavera* i *Estiu* per al 2021 i 2022, respectivament. Són quatre llibres independents, separats però interconnectats i cíclics com les estacions, quatre experiments literaris que volen reflexionar sobre el propi temps com a concepte clau. La idea del quartet estacional coincideix amb els últims projectes literaris de l'italià Luca Ricci i el noruec Karl Ove Knausgård.

Si *Tardor* era una novel·la per entendre el Brexit en un Regne Unit fet xixines, a *Hivern*, traduïda per Dolores Udina, l'autora crea un punt de vista narratiu còmic però implacable sobre

l'era de la postveritat, la crisi de refugiats, el canvi climàtic i les *fake news*: "Les notícies es despleguen amb la seva histèria reconfortant habitual". Smith enfila un relat de llenguatge jocós en la línia dels equívocs lingüístics de Shakespeare, o de Nabokov, o dels jocs de paraules del nostre Santi Balmes. Mentre riem, ens engalta un tema literari poc tocat, la política, casant la broma intel·ligent amb la profunditat, l'actualitat amb la atemporalitat, la bondat amb la malícia. En equilibri, Smith defensa amb passió la decència humana i l'art com a eina de transformació.

Un cosmos literari i lúdic

Hivern es concentra en la nit de Nadal, però el temps –l'autèntic protagonista de tota la tetralogia– es duplica, es ramifica, es trenca i s'interposa, torna i s'expandeix al llarg de la narració. *Hivern* resulta, com apunta Marina Espasa a pròleg d'aquesta edició, "una amalgama de gèneres, tons i veus narratives que tan aviat és un assaig, com un conte o una obra de teatre". La literatura és un joc que escanya el llenguatge existent i en crea de nou, un trencaclosques que l'intrèpid lector haurà de muntar entrant en aquest cosmos lúdic que li proposa l'autora.

Ali Smith també vol fusionar la ficció de conflictes reals amb el component fantàstic (dadaïsta, fins i tot) que l'allunya de qualsevol etiqueta. Critica els relats amb decòrum narratiu, aquells textos ben pensats, dignificats, d'estructura convencional. Primer, el lector coneix Sophia Cleves, una empresària jubilada i rica que pensa que parla amb el cap flotant d'una criatura en edat preverbal. En realitat la pobra dona veu taques i punts però ho llegeix d'una manera

HIVERN
ALI SMITH
RAIG VERD
TRADUCCIÓ
DE DOLORS UDINA
PRÒLEG DE MARINA
ESPASA
280 PÀG./20 €

mística, la percepció del tercer ull. La visitarà el seu fill Art (Arthur, trenta-tants, egoista), col·laborador d'una multinacional i escriptor d'un blog sobre natura, amistançat amb la Charlotte, la creadora de mini-Twitter-tempestes. Al vodevil s'hi afegeix l'Iris, la germana discòlica i brillant de la Sophie, que torna de Grècia, on ha treballat com a voluntària per ajudar immigrants i refugiats. I el Lux, el clàssic personatge smithià clarivident que no té cap mena de relació amb els altres però que, irrompent en les seves vides, actua com un cable i com un contrapunt. L'estol sencer, per atzars de la vida, es trobarà al voltant de la mateixa taula la nit de Nadal en un gag que suma sentiments i mentides encadenades sense ordre ni concert.

Smith explota el recurs de la repetició per posar en valor un concepte i per retornar a la idea de paràlisi, l'etern retorn de Nietzsche, l'hivern on tot s'atura. Com una nadala-corcó, topem amb pensaments recurrents que malden per fugir endavant com un fantasma que no es cansa de perseguir-te. La novel·la comença amb una llista de tot el que és "mort", des de Déu fins a la cortesia, l'art, la cultura, la política, l'estat del benestar, el neoliberalisme, l'esperança, la televisió, els arbres, el matrimoni, els mitjans de comunicació i la vida sexual. *Hivern* és el dibuix dels cors de gel shakespearians, però també de sèries actuals com *Years and years*, en un diàleg imperdible entre tradicions. En contrast amb tot això, hi ha la vida, la revolució, la igualtat racial. L'hivern és un temps de cicle inacabable en què, malgrat el fred i la manca de llum, regalem hospitalitat i bona voluntat. I és que Ali Smith aposta pels punts de llum –els petits *sputniks*, en diu ella–, entre tanta terribilitat quotidiana. ♦♦

ALI SMITH DEFENSA AMB PASSIÓ LA DECÈNCIA HUMANA I L'ART COM A EINA DE TRANSFORMACIÓ. 'HIVERN', EL SEU ÚLTIM LLIBRE, ES CONCENTRA EN LA NIT DE NADAL

EFE

La vida cruel vista per un mestre del manga

JORDI COSTA

Quan encara no era gens habitual que el manga entrés en els hàbits dels lectors del consumidor local d'histories adultes, el

número 5 de la revista *El Víbora* va presentar en societat un autor japonès que, fins i tot quan el nostre coneixement del context va créixer, seguiria sent molt difícil de classificar. El seu nom era Yoshihiro Tatsumi i aquell relat de setze pàgines portava per títol *Goodbye*. L'acció tenia lloc en un barri degradat del Japó de postguerra i se centrava en una dona rebutjada socialment per la seva relació sentimental amb un militar nord-americà, a qui assetjava la figura d'un pare que li reclamava ajut

econòmic. En aquell moment, a les pàgines d'*El Víbora* convivien les baixades *al moro* de Gallardo i Mediavilla, el *malditisme* ravaler de Pons, l'acció directa anàrquica del Gustavo de Max i el barroquisme veneri de l'Anarcoma de Nazario, però aquell autor que, amb traç tan àgil com minimalista, servia aquell melodrama en miniatura es revelava capaç de provocar un gran trasbals en el lector fent servir un llenguatge situat als antípodes dels tons dominants d'aquell conjunt. Amb el pas del temps, un pot recórrer a certs codis per intentar buscar parentescos en un treball com *Good-*

bye, història que es nodreix de la mateixa ràbia que, un any després que Tatsumi la dibuixés, un cineasta com Kinji Fukasaku bolcaria en una pel·lícula com *Jingi naki tatakai* (1973), però que el seu autor materialitza amb la sensibilitat d'un Ozu o un Naruse que haguessin perdut tota fe en la redempció de la humanitat.

WIKIPEDIA

Goodbye és una de les nou historietes recollides a *Tatsumi*, volum que se centra en alguns dels treballs curts més destacats, que, al llarg de la dècada dels 70, van consolidar l'autor com a pioner i mestre del *gekiga* o manga per a adults.

TATSUMI
YOSHIHIRO
TATSUMI
SATORI
264 PÀG./20 €

Una predilecció pel protagonista aïllat, alienat, solitari, marginat i silencios, sovint un rostre anònim perdut en la multitud, domina aquesta antologia en què les claus del melodrama, travessat per una agulla existencialista, flirta amb la possibilitat del terror realista i quotidià.

La manera en què els correlats simbòlics de les històries van agafant centralitat narrativa i la molt particular modulació d'uns desenllaços que prefereixen la participació activa del lector a l'explosió climàtica donen cohesió a aquesta panoràmica de la crueltat que a alguns lectors ens permet recuperar l'impacte de la primera trobada amb Tatsumi, alhora que serveix com a perfecta introducció a l'obra d'un mestre absolutament universal. ♦♦